

Chakoten

Dansk Militærhistorisk Selskab

Militærhistoriske mærkedage i 2017

Daniel Rantzau bemægtiger sig Tureby Bro i Skåne 1567. Maleri af Christian Holm 1839. Statens Museum for Kunst.

Chakoten bringer i årets første nummer årets militærhistoriske runde mærkedage

infanteriet. Blev 1. januar 1976 sammenlagt med Flyvevåbnets og Søværnets kursuscentre under navn af Forsvarets Kursusinstitution.

15. april 1967

Hærens Konstabel- og Korporalforening stiftedes.

3. maj 1967

Forbundet af Danske Linieofficerer stiftedes med officerer af hæren, søværnet og flyvevåbnet som deltagere. Ophørte 30. maj 1972.

1. juni 1967

Forsvarsministeriets Forvaltningsdirektorat oprettedes.

Hærensinspektoratet oprettedes, idet Generalinspektorerne for Infanteriet, Pansertropperne, Artilleriet, Ingeniørtropperne og Forsyningstropperne blev nedlagt.

Skolekommandoen oprettedes. Øverste ledelse af hærens 21 skoler. Nedlagdes og indgik i Hærstaben 1971.

3. juli 1967

Centralforeningen for Seniorsergen-ter og Stampersonel stiftedes.

Kilde: "Hærens mærkedage" udgivet af Hærens Operative Kommando 2008. Redaktion: Hærens Militærhistoriske Arbejder ved oberstløjtnant C.S. Volden.

450 år

17. november 1567

Træfningen ved Tureby i Östergötland. En lille dansk rytterstyrke under Daniel Rantzau angreb overrumplede den svenske hær under feltmarskal Erik Henriksson og drev den på flugt. Erik Henriksson blev taget til fange, og det svenske artilleri på 20 kanoner erobrede.

200 år

9. marts 1817

Ved reskript bestemte kongen, at ca. 50 skanser og batterier rundt om i landet skulle nedlægges.

23. april 1817

Kgl. Resolution om hæderstegn for underofficerer for 8 og 16 års tjeneste. I 1842 ændredes det til 12 og 20 års hæderstegn, for atter i 1854 at gå tilbage til 8 og 16 års hæderstegn. Uddelingen ophørte 1922.

150 år

6. juli 1867

4. Ingeniørkompagni, senere **8. Ingeniørkompagni**, oprettedes. **Telegrafregimentet** kan føre sin oprindelse tilbage til denne dato. Samme dato afskaffedes faneeden. Ved hærlov oprettedes **Hærens Auditørkorps** – senere Forsvarets Auditørkorps. Der havde dog været auditører ved hæren lige siden

1600-tallet, men ikke som et selvstændigt korps.

1. oktober 1867

23. Bataillon oprettedes.

24. Bataillon oprettedes.

25. Bataillon oprettedes.

26. Bataillon oprettedes.

27. Bataillon oprettedes.

28. Bataillon oprettedes.

29. og 30. Bataillon oprettedes.

Blev nedlagt 1. oktober 1923.

31. og 32. Bataillon (forstærkningsbatailloner) oprettedes.

Blev nedlagt 31. oktober 1932.

33. Bataillon (fra 23. marts 1932:

3. Livgardebataillon) oprettedes.

34. til 40. Bataillon (forstærkningsbatailloner) oprettedes.

Blev nedlagt 1. oktober 1923.

1. Artilleribataillon oprettedes.

Blev nedlagt 1. november 1932.

2. Artilleribataillon oprettedes.

Blev nedlagt 12. maj 1920.

100 år

24. juni 1917

Fællesorganisationen for Hærens civile tjenestemænd (senere Forsvarets civil Etat) stiftedes.

50 år

1. januar 1967

Forsvarets pædagogiske Råd oprettedes.

1. april 1967

Forsvarets Idrætsråd oprettedes.

1. april 1967

Hærkommandoens Kursuscenter oprettedes. Fik til huse på Gurrehus, der tidligere var reserveofficersskole for

Hærens Auditørkorps, senere Forsvarets Auditørkorps, blev oprettet for 150 år siden i 1867. Korpsets afdelingsmærke blev godkendt af Forsvarsminister i 1951, og mærkets symbolik henviser til dels tidselskransen og fasces, der indgik i den særlige auditøruniform, der blev indført efter retsplejereformen i 1919.

Fasces var et værdighedstegn fælles for alle romerske magistrater med såkaldt imperium, dvs. myndighed. Disse fasces er bundter af stokke af elmeris, der er omvundet med bånd. I bundtet er anbragt en økse, der er symbol på myndighed i dens fulde omfang i feltet (militiae). Liktorene gik med fasces forud for magistraten og skaffede plads bl.a. ved at råbe Giv Agt.

Kilde: Forsvarets Auditørkorps.

Martin Davidsens store interesse for årene omkring freden i Roskilde 1658 udmøntes i en romanserie om en række dramatiske begivenheder ved enevældens indførelse. Foto: Joachim Rode

Historisk thriller fra København i 1660

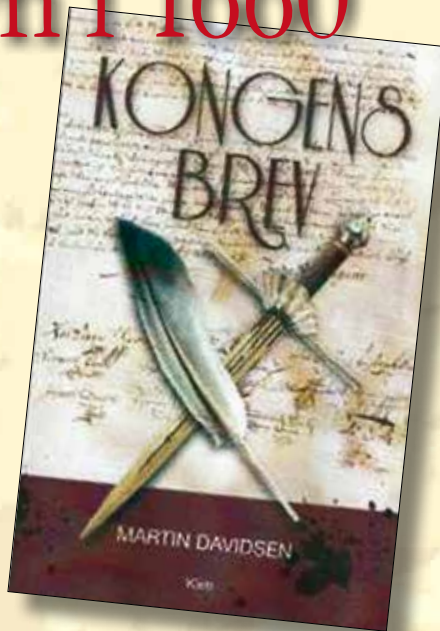
Martin Davidsen udgiver en romanserie om de dramatiske begivenheder omkring stændermødet i København i 1660 efter fredsftalen med Sverige.

Martin Davidsen, der er leder af museumsværterne på Nationalmuseet, har udsendt romanen "Kongens Brev" om en af de afgørende epoker i Danmarkshistorien, enevældens indførelse. Bogen er første bind ud af tre, og de to andre bind udgives i henholdsvis november 2017 og 2018.

"Kongens Brev" handler om efterdønningerne af Carl Gustav-krigene og freden i Roskilde 1658. Konflikter i det danske samfund fulgte i kølvandet på den endelige fredsftale i maj 1660, som førte til, at kong Frederik 3. senere på året fik gennemtrumfet Danmarks nye styreform, enevælden.

Martin Davidsen har med baggrund i grundig research og en stor interesse for 1600-årenes Danmark skrevet en historisk thriller og et psykologisk drama om menneskelig magt og afmagt, pakket ind i de dramatiske begivenheder omkring det skæbnesvangre stændermøde i København i 1660.

Første bind af Martin Davidsens romanserie handler om soldaten Tobias Rens og hans liv og skæbne i 1600-tallets København. Plaget af sorg efter tabet af sin hustru i 1660 bliver han udnævnt til livvagt for en række indflydelsesrige mænd tæt på kongen. Intetående hvirvles han ind i et storpolitisk komplot af udspekulerede intriger, hemmelige møder og mord med det formål at frarøve adelen dens altafgørende magt og

skænke kongen det fulde herredømme. Mens magtkampen spidser til, må kaptajn Rens kæmpe for sit eget liv.

Martin Davidsens mange aktiviteter kommer jævnlige Selskabets medlemmer til gavn og glæde. Sidste år fortalte han ved et medlemsmøde om baggrunden for sin nye romanserie, og han var senere på året vært, da vi fik lejlighed til at besøge det åbne magasin Hangar 46 på Flyvestation Værløse, hvor Nationalmuseet opbevarer store, militærhistoriske genstande fra Tøjhus- og Orlogssamlingerne.

I februar viste han os rundt på udstillingerne på Tøjhusmuseet, og den 6. september får Selskabet igen fornøjelse af hans store viden, når han fortæller om Den amerikanske Borgerkrig og viser originaluniformer fra krigen, som Tøjhusmuseet har i sine samlinger.

H.D.

- 2** Militærhistoriske mærkedage i 2017.
- 3** Historisk thriller fra København i 1660.
- 4** Årskonkurrence med høj kvalitet.
- 8** *Claus Mogensen:* En introduktion til Karl Hansen Reistrup.
- 15** Kort nyt.
- 16** *Hans Christian Wolter* m.fl.: Danish Infantry of the Line and Light Infantry 1803-1814. Part Two.
- 21** Kort nyt.
- 22** *Ivan M.C.S. Elsmark:* Napoleons hest – endnu en gang.
- 24** Generalforsamling.
- 27** Mødekalender.
- 28** *Jens Kristian Boll:* Da Johnnie Turk slog igen.

Samtidig engelsk karrikaturtegning af "Johnnie Turk", som den engelske soldat fik en sund omend modvillig respekt for.

Forsiden: Officer af Kejsergardens jægere, Frankrig. Jens Barfod deltog med figuren i Årskonkurrencen i december. Læs mere side 4–7.

Årskonkurrence med høj kv

Ikke overraskende var der flest udstillede figurer i kategorien "Figurer under 65 mm"

Endnu en gang imponerede årsudstillingen, både hvad angår kvantitet og kvalitet. Og det på trods af, at vi jo har mistet flere af vores flittigste og mest talentfulde figurmagere inden for de seneste år.

I år var der 17 deltagere, der tilsammen udstillede 54 figurer, dioramaer og samlinger.

I kategorien "Legetøjsfigurer" var der overraskende stor deltagelse og det fyldte godt på bordene. Der var 7 udstillede figurgrupper.

Ikke overraskende var der flest udstil-

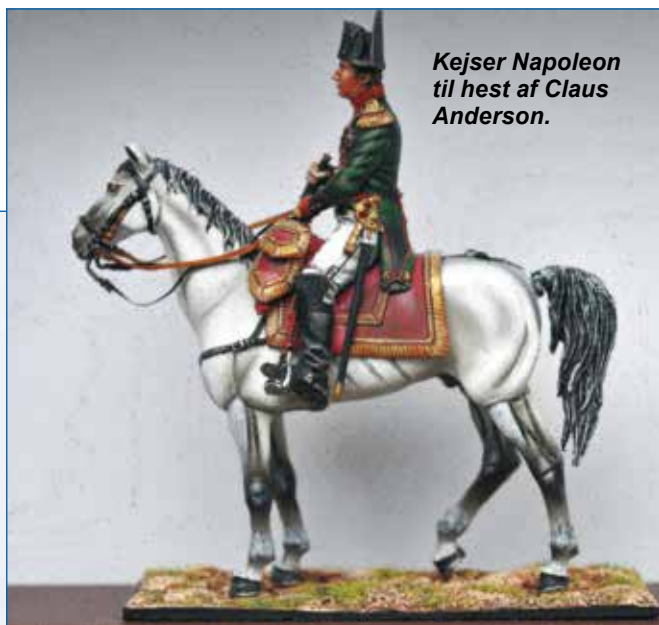
lede figurer i kategorien "Figurer under 65 mm", nemlig 27. Der var 9 figurer i kategorien "Figurer over 65 mm" og 8 i "Figurgrupper".

Kategorien "Dioramaer" talte desværre sit tydelige sprog, idet vi jo har mistet John Winter Hansen, der altid udstillede et stort diorama, og Jørgen Kofod Larsen var ikke med pga. sygdom. Så der var kun to konkurrenter i den kategori – til gengæld med garanti for præmie.

I "Det hjemlige Skatkammer" var der 6

Fusiliers Marines Frankrig 1937 af Niels Blangsted.

Kejser Napoleon til hest af Claus Anderson.

Danske infanterister 1848 af Uffe Henriksen.

Fotos: John Ehbrecht

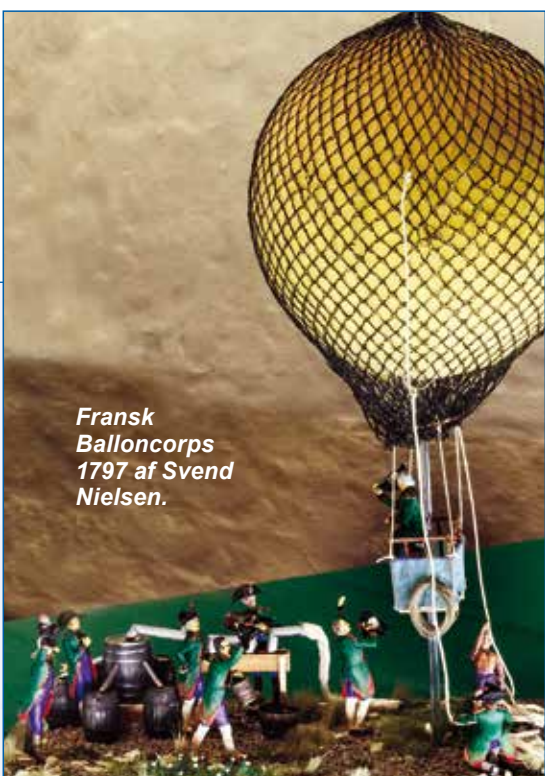

Dagdrømmeri af Christian Lygum.

Officer Lancer Regiment, Frankrig 1810 af Uffe Henriksen.

Fransk Balloncorps 1797 af Svend Nielsen.

Preussiske Gardegrenaderer af Christian Raun.

General Bonaparte 1796-1797 af Claus Anderson.

Søren Brunoes figurer af Christian Lygum.

*Danske husarer
1930
af Christian Raun.*

Årskonkurrence med høj kvalitet

udstillede ting. Flotte, men vi kunne da godt ønske os, at flere ville udstille netop i denne kategori. Der må ligge spændende samlinger hos mange medlemmer.

Uden for konkurrence udstillede Jens Barfod fem af sine helt fantastiske bemalede figurer, som altid vækker stor beundring.

Brud med gamle vaner

2016 blev året hvor flere gamle sædvaner blev brudt. For første gang blev det en figurgruppe under "Legetøjsfigurer", der løb med Best in Show, nemlig Christian Rauns charmerende små figurer af en karavane i Tysk Østafrika opstillet på baggrund af hjemmestøbte Heyde-palmer.

Konkurrencen var hård i den store gruppe af "Figurer under 65 mm". Det var tre rytterfigurer der løb med præmierne, hvilket kan få én til at overveje om der skal være en kategori for rytterfigurer. Måske var de tre figurer de bedste, men man kan også have en mistanke om, at de vækker mest opmærksomhed pga.

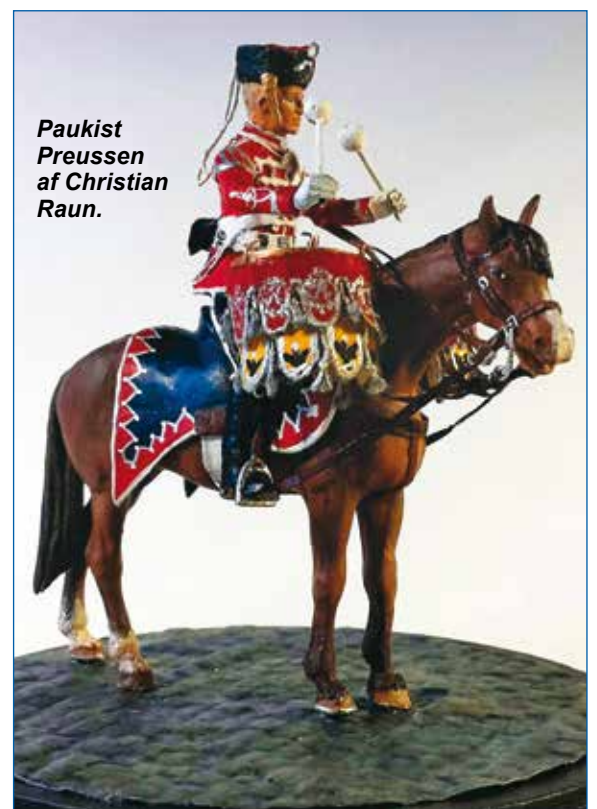
af størrelse og det merarbejde, der ligger i selve krikken. Lad os se, om vi kan gøre det anderledes næste år. Kusinerne Lygum stillede op med to nissefigurer hver. Charmerende og fint udført, men desværre gav det ingen præmie.

I "Dioramaer" stod kampen mellem Svend Niensens Fransk Balloncorps og Christian Rauns Danske husarer 1930 – en rekylgeværgruppe. Stik mod sædvanen måtte Svend "nøjes" med 2. pladsen – det gav dog stadig en flaske rødvin, om end det ikke var en Chambertin.

Christian Raun

24 pounds bronzekanon System "Svanen" af Uffe Henriksen.

Paukist Preussen af Christian Raun.

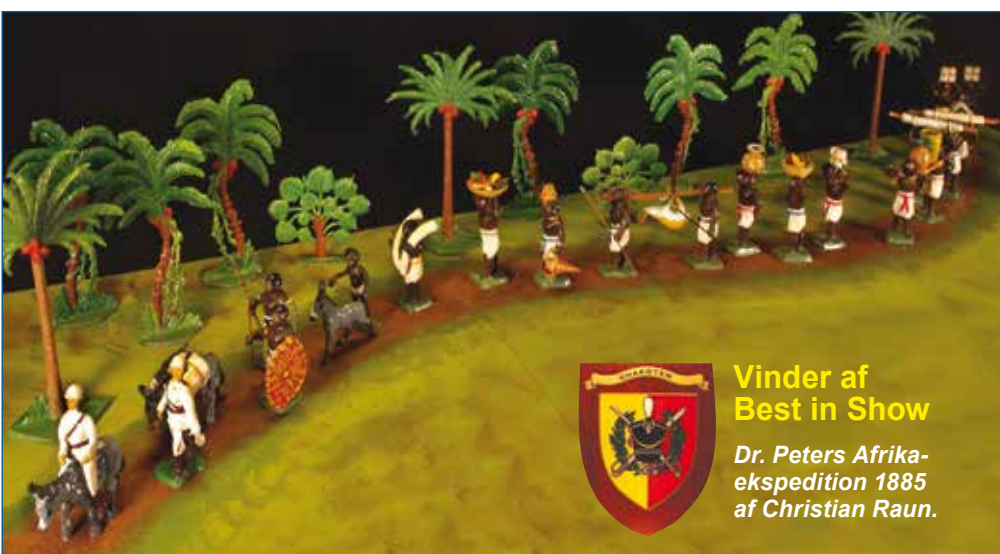

Vindere i Chakotens årskonkurrence 2016

Ramses II ved Kadesch. BC 1294 af Hans Christian Wolter.

Kategori	1. præmie	2. præmie	3. præmie
Best in Show	Christian Raun Dr. Peters Afrika- ekspedition		
Legetøjsfigurer	Claus Mogensen Elefantbåret bjergartilleri	Christian Raun Dr. Peters Afrika- ekspedition	Niels Blangsted Fusilliers Marines Frankrig 1937
Figurer under 65 mm	Christian Raun Paukist Preussen 1900	Mogens Damsø Fransk Garde trænofficer	Claus Anderson Kejser Napoleon til hest
Figurer over 65 mm	Claus Anderson General Bonaparte	Uffe Henriksen Officer Lancer Regi- ment Frankrig 1810	Hans Christian Wolter Ramses II Slaget ved Kadesch
Figurgrupper	Christian Raun Preussiske Gardegrenaderer	Christian Lygum Dagdrømme	Uffe Henriksen Dansk Infanteri 1848
Dioramaer	Christian Raun Danske husarer 1930	Svend Nielsen Fransk Balloncorps 1797	
Det Hjemlige Skatkammer	Christian Lygum Søren Brunoes figurer	Uffe Henriksen 24 punds bronzekanon System "Svanen"	Claus Anderson Napoleons thekande

**Vinder af
Best in Show**

*Dr. Peters Afrika-
ekspedition 1885
af Christian Raun.*

**Fransk Garde trænofficer
af Mogens Damsø.**

Elefantbåret bjergartilleri af Claus Mogensen.

Napoleons Thekande af Claus Anderson.

En introduktion til Karl Hansen Reistrup

Maleren og illustratoren Karl Hansen Reistrup (1863-1929) fortjener at blive hentet frem fra glemslen bl.a. for hans plancher af danske uniformer fra hær og flåde.

Af Claus Mogensen

De kunstnere, her i blandt Reistrup, der havde defineret tidsånden op til år 1900 med den såkaldte skønvirkestil, blev henvist til en plads i skyggen af den gryende modernisme, der havde travlt med at markere sine egne landvindinger. Særlig periodens dekorative kunst havde svære kår. Æstetiske udtryk, der tidligere havde hensat publikum i begejstring, kunne i årtier kun findes i museernes magasiner - og til billige priser på auktioner. Kitsch, lød dommen! Sådan går det, og det vil ske igen og igen - hvor der handles, der spildes. Derfor forekommer det naturligvis også, at vi, i vores rastløse søgen efter nyt, glemmer nogle kunstnere, som kunne have fortjent bedre. Særegne begavelser, der har leveret deres kunstneriske bud på en tidsånds

præmisser. Sådan en "glemt" kunstner er maleren, billedhuggeren, keramikeren og illustratoren Karl Hansen Reistrup.

I sit forord til bogen "Reistrup" skriver forfatteren Peder Rasmussen, at af alle de kunstnere, der tegnede perioden ved forrige århundredeskifte, er Karl Hansen Reistrup en af dem, som længst har formået at fjæle sig i historiens gemmer. Men han tilføjer, at da han fik øjnene op for de mange genrer i hans produktion, blev det klart for ham, at han stod over for en kunstner af et aldeles respekt-indgydende format. Hans indlysende dygtighed, hans mangfoldige originalitet og helt igennem drabelige virkelyst var imponerende.

Peder Rasmussen har i sin bog valgt udelukkende at beskæftige sig med Reistrup som dekorativ kunstner og

overlader opgaven om at beskrive Reistrups bedrifter som illustratør og maler til andre. Som følge heraf berøres de kun flygtigt i bogen. Det er ikke denne artikels ambition at opfylde denne betydelige opgave, men blot at introducere kunstneren Reistrup og henlede opmærksomheden på de af Reistrups værker, som må forventes at interessere dette tidsskrifts læsere. Men skulle opgaven med at beskrive Reistrups indsats inden for de anførte felter friste et medlem, er ideen hermed givet videre. Og så kan denne lille introduktion måske være det lille skub, der fik sat en bog om Karl Hansen Reistrups rolle som illustratør og maler i gang.

Reistrups uddannelse

Frederik Karl (døbt Carl) Kristian Hansen Reistrup blev født på ejendommen Vennersminde i Valby den 22. april 1863. Den 20. april 1890 giftede han sig i København med Johanne Katrine Hansine Jonasson (05.03.1865). Han døde i København den 18. marts 1929 og er begravet i Næstved.

Det er ikke meget, vi ved om hans barndom. Men efter konfirmationen blev

Rytterfægtningen ved Århus den 31. maj 1849, Kampen mellem danske dragoner og preussiske husarer varede mindre end et kvarter og var en dansk sejr om end en beskednen.
Karl Hansen Reistrup.

Den lille hornblæser i en noget forkommen udgave.
Forside på bogværk om episoder i 1864 med s/h tegninger af Reistrup.

Karl Hansen Reistrup, 1908.
Malet af Ingeborg Seidelin (1872-1914), Århus kunstmuseum, Aros.

unge Karl sat i malerlære på Frederiksberg. Det holdt imidlertid kun i 4 måneder. Han stak simpelt hen af fra pladsen og gik lange ture i byen med

sin tegneblok i stedet for at passe det kedelige malerarbejde, der ikke kunne tilfredsstillende den kunstnerisk anlagte unge mand. Han drømte nemlig om

at blive billedhugger. Faderen Peter Christian Hansen, der arbejdede som bryggerikusk på Carlsberg, og moderen Ingeborg, der begge ivrigt interesserede sig for sønnens fremtid, havde ikke den store tillid til Karls kunstneriske griller. Det endte med, at han blev sat i malerlære på Den Kongelige Porcelainsfabrik. Efter tre år fulgte det obligatoriske ophold på teknisk skole, hvor han blev undervist i genre- og portrætmaling. Siden fulgte et ophold på Kunstakademiet i vinteren 1881-82, men han betakkede sig og forlod det allerede efter at have været igennem forberedelsesklassen. På denne tid lod Karl sig udstyre med tilnavnet Reistrup efter faderens fødeby i Vestsjælland - et bondesolidarisk valg, dikteret af den højeste mode blandt periodens unge kunstnere.

Reistrups videre uddannelse og rejse til Paris

I de første år malede han stort set ikke, men koncentrerede sig om keramik, og det er sikkert grunden til, at han forlod akademiet så hurtigt og igen fik ansættelse på Den Kongelige Porcelainsfabrik som overglasurmaler. Men den daglige ▶

En introduktion til Karl Hansen Reistrup

dont med produktion af endeløse mængder af porcelænsfigurer tilfredsstillende ikke i længden hans kunstneriske ambitioner. Da han samtidig følte sig forbigået ved besættelsen af stillingen som kunstnerisk leder, og hans nygifte bror, der var skibskaptajn, omkom ved et tragisk forlis på Atlanterhavet, og han selv var blevet forlovet og ønskede at dygtiggøre sig yderligere, valgte han i 1885 at flytte til Paris.

Han valgte at studere billedhuggerkunst og bataljemaleri på Académie Julien, det sidste sandsynligvis affødt af sin beundring for de berømte franske salonmalere Alphonse de Neuville (1835-1885) og Édouard Détaillé (1848-1912). Deres skildringer fra den Fransk-tyske krig og de mange farverige ryttermalerier fra Napoleonstidens slag synes da også at være forbillede for Reistrups mange, senere ryttermotiver. Han tjente til studierne som illustratør ved en række småjobs. Bl.a. illustrerede han et par udgaver af det franske tidsskrift, Cahiers d'Enseignement illustrés, som omhandlede det danske militær. Han var et engageret medlem af den skandinaviske forening i Paris og fik kontakt med fremtrædende og indflydelsesrige danskere, som senere kom ham til gode. Vigtigst for Reistrup var dog arbejdet som porcelænsmaler på Manufacture de Sevres, hvor han sam-

bejdede med flere franske kunstnere og modtog megen påvirkning.

Samarbejdet med de franske kunstnere, som dyrkede den praktiske, håndværksmæssige mesterlære, stimulerede Reistrup i hans udpræget praktiske og jordnære indfaldsvinkel til kunstens verden. De fleste unge danske kunstnere, der tog til Paris på den tid, opsøgte det sidste nye og bragte tidsåndens impressionistiske eller symbolistiske impulser med sig tilbage til hjemlandet. I forhold hertil er der noget mærkværdigt gammeldags over Reistrups inspirationer. Koloristiske eksperimenter gjorde ikke indtryk. Reistrup drømte om dyreskildringer og ryttermalerier.

Reistrups beskæftigelse efter Paris

Efter hjemkomsten fra Paris i 1888 blev Reistrup ansat hos Herman A. Kählers keramiske fabrik i Næstved, hvor han året efter blev kunstnerisk leder. Hans styrke lå i det dekorative og det fortællende, og begge dele fik han rig lejlighed til at udnytte under ansættelsen hos Kähler og i sine bygningsudsmykninger. Han blev ansat i virksomheden i en periode, hvor man deltog i den nordiske udstilling i København i 1888 og på efterfølgende verdensudstillinger, hvor han havde sin andel i, at de keramiske produkter fra Kähler blev berømmet. Han er i dag mest kendt for sine keramiske værker i den såkaldte skønvirkestil, men i sin samtid nåede han også ud til en bredere skare gennem sine illustrationer af blandt andet natur- og ungdomsbøger.

2, *Menig af dragonerne, feltmæssig udrustning, 1897.*

Reistrups kunst tilhørte imidlertid århundredeskiftet og gik lidt ind i 1900-tallet af mode. Det medførte, at han koncentrerede sig i stadig højere grad om illustrationskunsten samt maleri med nationale overtoner, fortrinsvis med motiver fra 3-årskrigen og krigen i 1864. I særlig grad var han optaget af dragoner til hest. I malerierne og i en del af bogillustrationerne findes en dramatik og bevægelse, især af hans gengivelse af

1, *Auditørkorpset, auditør, 1897.*

4, *Dyrlægekorps, overdyrlæge, 1897.*

10, *Menig af fodfolket, feltmæssig udrustning, 1897.*

11, *Officer af fodfolket, galla, 1897.*

15, *Officer af Generalstaben, galla, 1897.*

13, Officer af
Gardehusarregimentet,
galla, 1897.

14, Underkorporal
af Gardehusar-
regimentet, 1897.

12, Underofficer af
fodfolket, 1897.

16, Underkorporal af
Grænsegendarmeriet,
1897.

17, Menig af
ingeniørerne, 1897.

18, Officer af
ingeniørerne, galla,
1897.

19, Menig af
intendanturen, 1897.

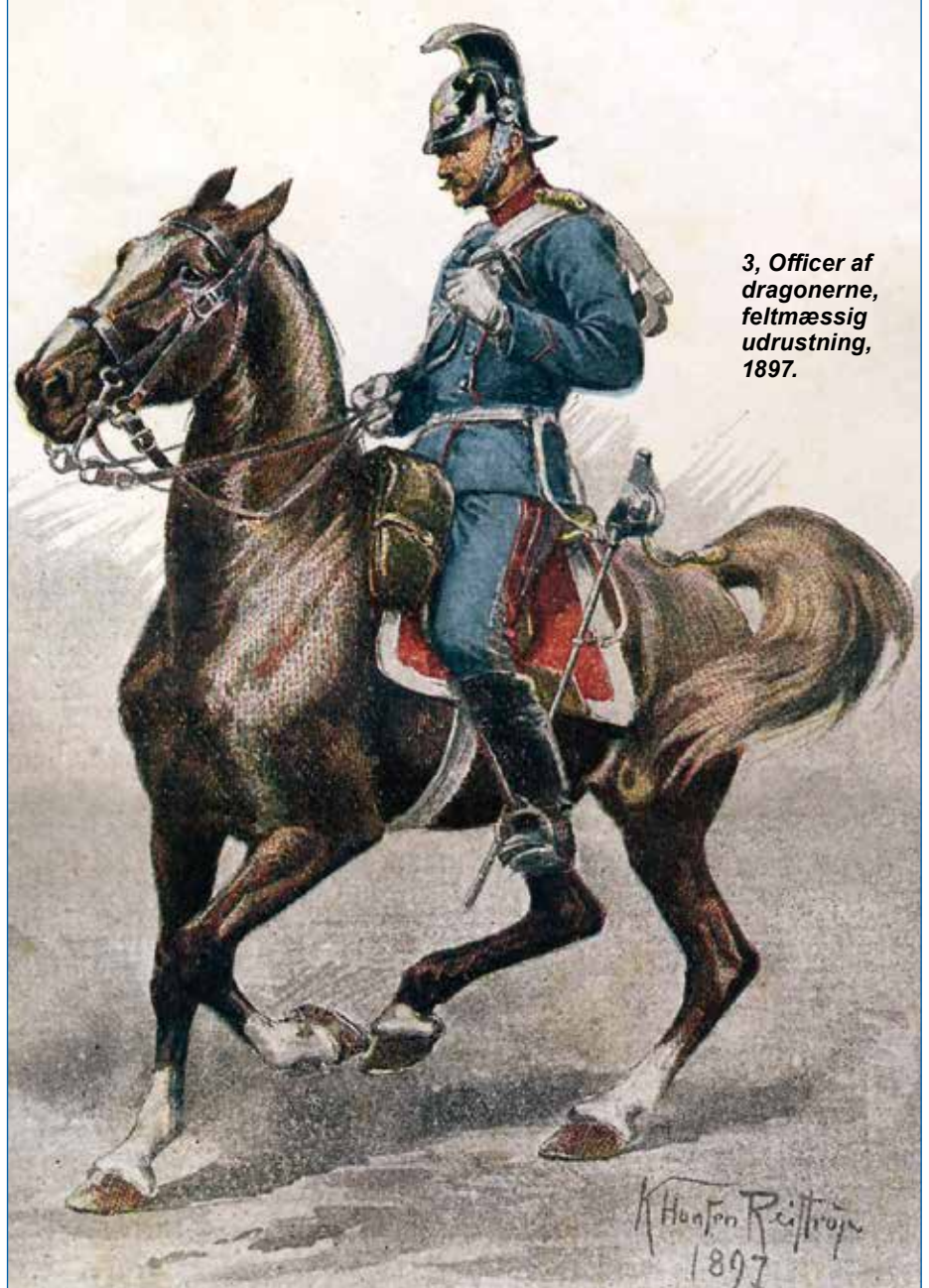
En introduktion til Karl Hansen Reistrup

sit yndlingsdyr hesten, som ligger fjernt fra roen og overskueligheden i hans andre arbejder og bidrager til billedet af en kompetent kunstner, der forstod at vælge sine virkemidler.

Reistrup var barn af 1864 og den nationalromantiske dyrkelse af naturen og den danske historie. Han var optaget af at skildre den nordiske mytologi og begivenheder fra den danske historie. En af de mange historiske begivenheder, Reistrup var fascineret af, er Niels Ebbesen (1308-1340), der undsiger grev Gert. Glæden ved det dramatiske og interessen for den nordiske mytologi og begivenheder fra Danmarkshistorien, herunder især episoder fra 3-årskrigen og 1864, finder også udtryk i mange af hans bogillustrationer af især drengebøger, hvor hans fascination af helte og det heroiske understreges.

Kommentarer til de valgte illustrationer

Som illustrationer til denne artikel er det valgt at medtage tre i farver fra hans tid i Paris. Desuden bringes en plancheserie tegnet i 1897 på 25 plancher af danske uniformer fra hær og flåde. Plancheserien er ikke nævnt i Weilbachs kunstnerleksikon over Reistrups værker. Men det er en generel erfaring, at uniformsplancheserier har trange kår i biografiske oprensninger af kunstners værker. ►

3, Officer af dragonerne, feltmæssig udrustning, 1897.

20, Officer af intendanturen, 1897.

21, Menig af Københavns væbning, 1897.

22, Menig af Livgarden til Fods, vagtmæssig udrustning, 1897.

23, Officer af Livgarden til Fods, gala, 1897.

24, Lægekorpset, overlæge, 1897.

Rytterfægtningen ved Vorbasse den 29. februar 1864. De preussiske husarer på billedet bærer gardehusarregimentets røde uniformer. Det er forkert, da de danske dragoner kæmpede mod det 1. Westfalske husarregiment, 4. eskadron, som havde mørkeblå uniformer. Karl Hansen Reistrup

5, Menig af feltartilleriets trainafdeling, 1897.

6, Menig af feltartilleriet, feltmæssig udrustning, 1897.

7, Officer af felt-artilleriet, gala, 1897.

En introduktion til Karl Hansen Reistrup

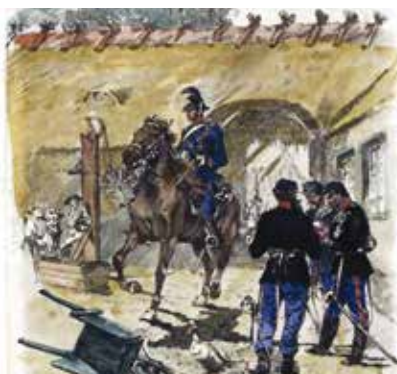
Med et fåtal af beskedne ændringer, hvoraf hovedparten ikke er synlige, svarer uniformerne stort set til de uniformer, der blev brugt i 1864. Hvis du vil læse nærmere herom, henvises til vaabenhistoriske aarbøger 1997, som indeholder Den Danske Hær og Flådes uniformer 1886 med 34 smukke akvareller malet af Gustav (II) Brock med tilhørende udførlige beskrivelser af uniformerne.

Reistrups plancheserie udmærker sig ved, at man tydeligt kan se, at den er udført af en kunstner. Der er gjort meget ud af ansigterne, og Reistrup har søgt at lade figurerne indgå i naturlige hverdagsstillinger, desuden bemærker man de flot tegnede solide rytteriheste. Fra kompetent side har det dog forlydt, at de meget markerede folder i uniformerne ikke er realistiske. De er sikkert et led i at dramatisere figurerne, men da uniformerne er fremstillet af uld, danner de ikke så skarpe folder. Så vidt det kan skønnes udkom serien i sin tid sammen med to plancher med henholdsvis skibstyper fra den danske handelsflåde og den danske orlogsflåde samt et par sider med internationale flag. Disse plancher er ikke medtaget, da de efter alt at dømme ikke er fremstillet af Reistrup. Den rækkefølge, som plancherne er gengivet i, er den orden, i hvilken de for år tilbage er erhvervet.

Illustrationer fra det franske tidsskrift, *Cahiers d'Enseignement illustrés* udført af Karl Hansen Reistrup.

Dansk ambulance, 1887

Kaserneliv i Danmark, 1887

Skydeøvelser i Danmark, 1887

Kilder:
"Reistrup" af Peder Rasmussen, marts 2006, Udsmykninger og keramik, Nyt Nordisk forlag Arnold Busck.
Cahiers d'Enseignement illustrés, Nr. 61 og 62 med farvelagte billeder af bl.a. Karl Hansen Reistrup.
Weilbachs Kunstnerleksikon, 4. udgave.

8, Officer af flåden, 1897.

9, Underofficer af flåden, 1897.

25, Søværnet, menig, 1897.

Besøg på Tøjhuset

Fotos: Finn Hillmose

Martin Davidsen inviterede os til at besøge Tøjhusmuseet.

Selskabet var af vort medlem Martin Davidsen inviteret til at besøge Tøjhuset og opleve den genopstillede samling fra det tidligere Marinemuseum. Medlemsmødet i februar var derfor henlagt til Tøjhusmuseet.

I forbindelse med de militære museers sammenlægning under Nationalmuseet er den store sal på Tøjhusets 2. sal blevet restaureret og samlingerne opstillet i lyse og luftige omgivelser.

18 medlemmer var mødt op og efter en kort introduktion sluppet fri i den imponerende samling.

En spændende aften, hvor der også var mulighed for at hente inspiration til vores fælles interesse for figurmaling og model- og dioramabyggeri.

Steen Jensen

Der var stor interesse fra medlemmerne for museets genopstillede maritime samling.

Fotos: Henrik Denman

Julemøde med egen kok

Steen Jensen var aftenens kok og er her klar til at servere sin populære æblekage.

Selv om vores julemøde er fyldt med traditioner, er det dog forkert at påstå, at der ikke sker fornyelser. Det oplevede medlemmerne ved det festlige julemøde på Rødovregaard, der som tidligere blev sat i scene med levende musik og årskonkurrence.

Den store, glædelige overraskelse stod

Selskabets kasserer, Steen Jensen, for. Han var aftenens kok og gav aftenen et kulinarisk løft med juleskinke og æblekage.

Aksel orienterede om aftenens program, og præsidenten bød velkommen med en tale, hvor han så tilbage på et aktivt år med foredrag, medlemsarran-

Deltagerne samledes omkring de udstillede figurer for at afgive deres stemmer.

gementer og besøg i Nationalmuseets åbne magasin Hangar 46 på Flyvestation Værløse i september.

Julemødets højdepunkt var kåringen af vinderne af Chakotens årskonkurrence. Du kan se de kårede figurer andetsteds i bladet.

H.D.

Danish Infantry of the Line and Light Infantry

1803-1814

The Perry Achievement

Part 2

Alan Perry has designed a series of metal figures of Danish-Norwegian infantry from the Napoleonic era.

Hand Weapons

In Denmark, musketeers and grenadiers were equipped with Musket M 1794 or Musket M 1807. Norwegian units used older muskets, but began receiving some M 1794 and M 1807 muskets from 1811 onwards.

The Companies "Skarpskytter" (until 1803 in Denmark, 1810 in Norway) were armed with musket for light infantry M

1789 with combined ramrod/bayonet, which could fit into the ramrod holder underneath the barrel of the weapon. The same type of weapon was used by Lette/skarpskytte/ski (Norway) Corps, until 1811. All NCOs were also armed with this weapon.

Regimental Jaegers (from 1803) were armed with Rifle M 1803 and M 1807 with hunting knife bayonet. In 1811 as a consequence of the forming of new re-

gimental jaeger companies with the new 3rd and 4th battalions, it was decided that "First rank of all jaeger companies, shall in the future use bayonet muskets". So, for the front rank to make armament more suitable, the weapon to be used onwards was the special shortened jaeger musket M 1794/1808 and later the jaeger musket M 1807/1811.

Regarding Jaeger Corps, they also used Rifle M 1803 and M 1807 with hunting knife bayonet for all jaegers, until 1811.

In 1811 as a consequence of the forming of new jaeger and skarpskytte Corps (2nd Battalions), 1st rank was armed with musket for light infantry M 1789 or jaeger musket M 1794/1808, and

DAN 1. Infantry command (with two standard bearers) 1803-1808.

This is the standard command set for the 1803-1808 In Denmark and 1805-1810 in Norway. Officers and NCOs can be used as command for Danish jaeger corps/lights and regimental jaegers 1803-1808 and Norwegian jaeger corps, lights and ski units 1805-1810. Note: bayonets should be removed from the muskets of the NCOs to make it into "sharpshooters musket 1789", which was the musket type used by all NCOs.

DAN 3 Grenadiers in bearskins, marching 1803-1808.

This can only be used for Danish grenadiers 1803-1808 and by some units until 1814. Recent research reveals that these bearskins were not distributed/made in

By Hans Chr. Wolter

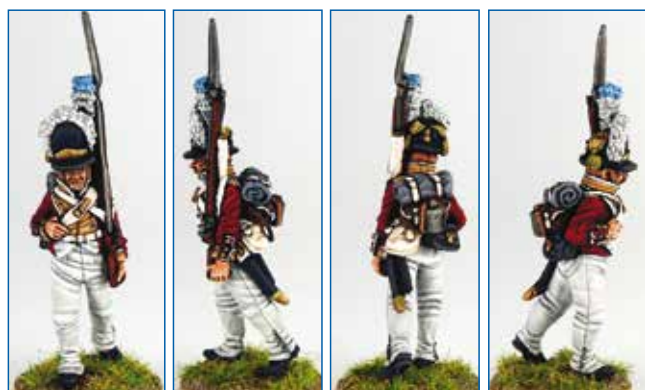
This article has benefitted considerably from very qualified assistance from Mr. Jørgen K. Larsen and Mr. Ole Thureholm.

DAN 2. Musketeers in round hats, marching 1803-1808.

Standard infantry in Denmark 1803-1808 and Norway 1805-1810. These can with small modification also be used for light infantry in Denmark until 1808 (removal of bayonet on musket, and a sidearm made of "Grenstuff" added).

Above is shown how Allan Perry has worked, forming at left a musketeer, in round hat, marching 1803-1808 from DAN 2, and at right a Norwegian grenadier in M1789 cap, marching 1803-1808 from set DAN 4.

Detail of Norwegian grenadiers DAN 4.

Norway, but that here the "grenadier hat M1789", was used instead.

DAN 4 Norwegian grenadiers in M1789 caps, marching 1803-1808.

This is how Norwegian grenadiers looked 1803-1810, Resent research tells, that bearskins were not distributed/made in Norway, but that here the old "grenadier

hat M1789", was used instead. Officers of the grenadiers (and grenadier colour bearers) normally did not wear this hat model, but preferred to use the standard M1803 officers' hat (as found in command set DAN

Danish Infantry of the Line and Light Infantry 1803-1814

2nd rank armed with Rifle M 1803 and M 1807, in both jaeger and skarpskytte formations onwards.

Grenadiers carried sabre for infantry M 1756. In Norske Livregiment, Marineregiment and Københavns Infanteriregiment, musketeers carried the same sabre model. All company "Skarpskytter" (until 1803 in Denmark, 1810 in Norway) used this weapon. Some of the regimental jaegers armed with jaeger musket M 1794/08, from 1811, used it too. It was also carried by several light corps, and by all NCOs.

Regular Jaeger Corps and Lette/skarpskytte Corps, were equipped with musket for light infantry M 1789 or jaeger musket M 1794/1808, and

Detail of Norwegian grenadiers DAN 4.

DAN 5 Regimental jaegers in round hats, marching 1803-1808.

Standard regimental jaegers, and regular jaeger corps in Denmark 1803-1808. For Norway they can be used as regular jaegers 1805-1810. With small modification they can also be used for light infantry in Denmark until 1808 (Removal of powder horn, ammunition box and extra shot bag at front of waist belt). These so modified, can also be used for regimental sharpshooters, lights and ski units in Norway 1805-1810.

DAN 6 Infantry command, shakos (with two standard bearers) 1808-1812.

This is the standard command set for the 1808-1812 period in Denmark and for 1810-1812 in Norway. Officers and NCOs can be used as command for Danish jaeger corps/lights/sharpshooters, and regimental jaegers 1808-1812 and Norwegian jaeger corps, 1810-1812. By removing epaulettes for officers/NCOs from 1812, they can be used for the 1813-1814 campaign. Further, bayonets can be removed from the muskets of the NCOs to transform them into "sharpshooters musket 1789", which was the musket type used by all NCOs.

DAN 7 Infantry command, shakos (no standards) 1808-1812.

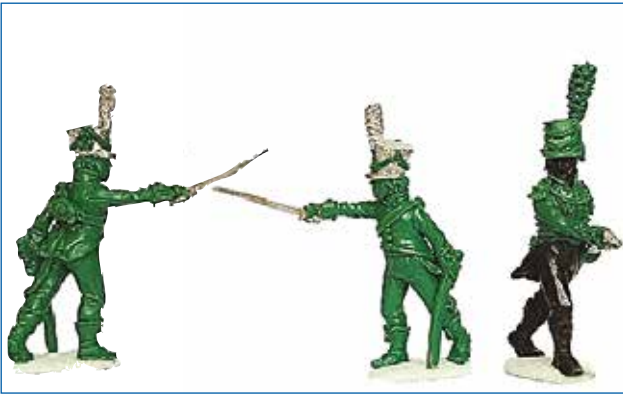
This is a "character" set of the above, with an "extra" drum major and a young officer "Cadet" straight from "Officers' Cadet School". By removing the epaulettes of officers/NCOs from 1812, they can be used for the 1813-1814 campaign. Ordinary soldiers in most instances did not receive new uniforms until in 1815, but had to use their 1808 uniforms throughout. Further, bayonets can be removed from the muskets of the NCOs to transform them into "sharpshooters musket 1789", which was the musket type used by all NCOs.

DAN 8 Musketeers marching, shakos 1808-1814.

Standard infantry in Denmark 1808-1814 and Norway 1810-1814. With small modifications they can also be used for light infantry/"sharpshooters" in Denmark until 1810 (removal of bayonet on musket, and a sidearm made of "Green stuff" added). In 1812 a new type of pointed cuffs were ordered, but only officers and NCOs were expected to change "right away". Ordinary soldiers were in both Denmark and Norway allowed to wait to "next change of uniform" (in 1814). Few regiments, did in fact change to the new model cuffs until then. So this set can be used for the entire period 1808-14.

In DAN 7 appears a young officer just out of the "Military Cadet School" c. 1812-1814.

With the country bankrupt, he has (as many a young officer tried), done what he could, to keep costs down. His old grey "daily" school uniform coat, has quickly been sewn into the new "officers' coat", which in 1812 was allowed, officers as "field uniform", a single breasted so-called "surtout", just adding the correct regimental facing colours on collar and cuffs. But young and "dandy", he has also kept his cadet officers' cross belt, which he also wears (a bit "out of regulations") Just to compare – to the right appears an officer in full splendour, from when time allowed so (1803-1808), and when an officer really could spend on his uniform!

Musket M 1794, shown with (Long) model of "Kyhls" bayonet.

Musket M 1807, shown with (Short) model of "Kyhls" bayonet.

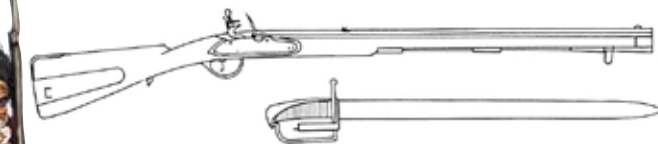
Musket for light infantry M 1789, shown with the special "ramrod bayonet".

Jaeger musket M 1794/1808.

Rifle for jaegers M 1803.

Rifle for jaegers M 1807, shown with hunting knife M 1801 with bayonet stud, for attachment to rifle.

DAN 9 Grenadiers marching, M 1803 bearskin, 1808-1814.

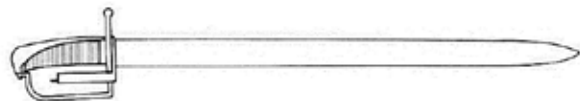
In 1808 a new larger and higher bearskin was adopted, but only two regiments "Kongens Regiment" and "Prins Christian Frederiks Regiment" in fact adopted it. The other units used a "modernised version of the M1803 bearskin (M1809). This is shown here. Contrary to common belief, very few units (if any at all) adopted grenadier shakoes until the campaign was over (in 1814). This set can be used for most regiments until 1814. Two at least, probably three regiments (presumably 1st Jyske, 3rd Jyske and probably Fynske Regiment), received a completely different bearskin c. 1811-1812, but this is not covered yet, by this range.

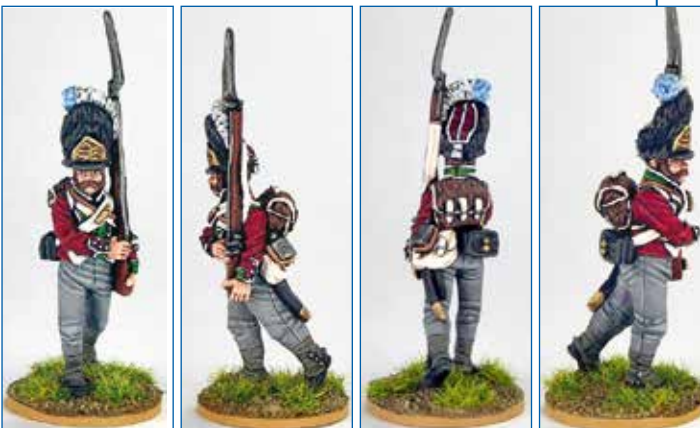
Sabre M 1756 for infantry.

Hunting knife M 1791. From 1803 used by those armed with musket for light infantry M 1789 or jaeger musket M 1794/08 (from 1811).

Hunting knife M 1801. Top: Model for rifled armed (with bayonet stud, for attachment to rifle). Bottom: Model for those armed with musket for light infantry M 1789 or Jaeger musket M 1794/08 (from 1811).

Detail of grenadier DAN 9.

Detail of grenadier DAN 9.

Danish Infantry of the Line and Light Infantry 1803-1814

used hunting knife M 1791 or hunting knife M 1801 (Without a bayonet stud).

Perry's Danish and Norwegians of the Napoleonic Wars

Perry plans in time to cover all time periods and all branches of the army. This first "batch", covers the infantry in the time frame around 1803-1812, in both Denmark and Norway. It is intended that in due time the 1813-1814 period will be covered to include also light infantry and the militia: "Landeværnet". For those who, cannot wait for this, or like to "convert" figures, a few hints are provided below. *To be continued.*

DAN 10 Regimental light company marching, shakos 1808-1813.

Standard regimental jaegers 1808-1814, and regular jaeger corps in Denmark 1808-1810. For Norway they can be used as regular jaegers 1810-1814. With small modifications they can also be used for light infantry in Denmark until 1810 (Removal of powder horn and extra shot bag at front of waist belt). These so modified, can also be used for regimental jaegers, "sharpshooters" and ski units in Norway 1810-1814.

The Danish Militia: "Landeværnet" 1801-1808.

Infantry in greatcoats 1813-1814 campaign, is intended also to be "Next in line".

Papirkrigere lader sig ikke længere blæse omkuld

En ny bog genopliver de gode, gamle papir- eller papsoldater

**Anmeldelse ved
Jens Kristian Boll**

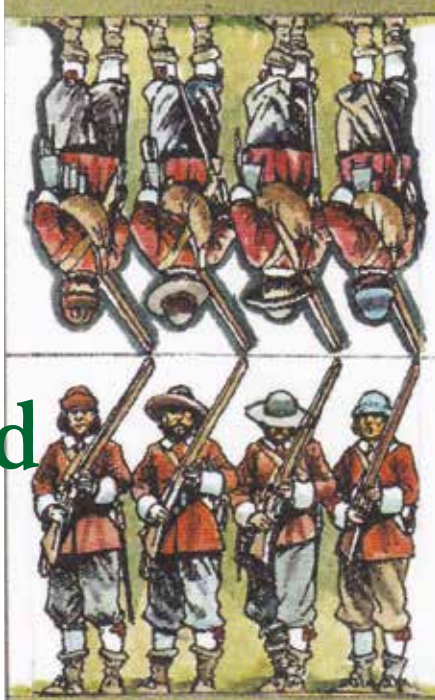
Mange af Chakotens trofaste læsere kender uden tvivl glæden ved at lave slagsmarksoptillinger med modelsoldater, hvad enten vi genskaber fortidens slag eller prøver vore egne evner som feltherrer. Vi siger vel med den bekendte kaptajn Dinesen, at intet forskønner et landskab så meget som kæmpende troppemasser, og så længe vi blot holder os til modelsoldater og modellandskaber, kan vi vel have ret i det?

I dag er modelsoldater ofte forholdsvis dyre, og tit fylder og vejer de en del, ligesom man ofte skal afsætte tid til at male dem, inden man kan komme i gang med kamphandlingerne

Nu kommer den engelske militærhistoriker og krigsspilseksperter Peter Wilson til hjælp med en løsning, der er lige så enkelt og billig som genial: Wilson genopliver i sin bog "Battle for Britain I, Wargame the English Civil War" de gode, gamle papir- eller papsoldater. Mange husker uden tvivl papirsoldaterne fra deres barndom, eller måske snarere OTAs serie Pionerland, hvor man kunne klippe tapre nybyggere og modige rødhuder ud? Det største problem ved såvel OTAs som de øvrige producenters figurer var, at de var forholdsvis store, men de stod ikke særligt solidt, hvorfor en trækvind fra en åbnet dør kunne vælte den hele armé og effektivt afbryde slaget. Selv om læserne måske mener at have figurer nok, er bogen alligevel ikke uden interesse, da man i tilgift får en del husmodeller og træer, ligesom der er et enkelt, men godt og prisværdigt bruger-venligt spilsystem inkluderet.

Det er vigtigt at huske, at Wilsons bog IKKE er en udklippsbog, ideen er, at man kopierer de ark/enheder, man vil bruge og så printer dem ud. Wilson anbefaler at bruge specialpapir (A4 ark á 100 gram) for at få de bedste resultater.

Wilson benytter den moderne tekno-

logi til at scanne sine smukt tegnede og malede figurer ned i 28 mm format og holde dem samlet i enheder på 12 fodfolk i 3 geledder á 4 mand eller 6 ryttere i to geledder á 3 mand: Et typisk fodfolksregiment vil bestå af 4 kompagnier musketerer og to kompagnier pikenerer, mens et rytterregiment består af 3 eskadroner.

Skal man have et regiment, må man først indscanne og udprinte siden med det pågældende regiment i to eksemplarer for at have kompagnier nok. Man klipper nu hvert kompagni ud i en aflang strimmel, der foldes efter harmonika-princippet (se venligst billede 1), idet præcise folder er altafgørende for et godt resultat (marker evt. foldelinjen med en papirkniv). Herefter limes soldaterne i hvert geled sammen, så man kan se hver soldat forfra og bagfra.

Når limen er tørret, klipper eller skærer man soldaternes hoveder og skuldre fri, hvorefter man til sidst monterer hele kompagniet på et sværere stykke pap. Det eneste ærgerlige er, at vil man give kompagniet et første geled med kommandosektion eller skytter, der skyder, forventes man at skære første geled af ved anklerne og så klæbe det nye faste geled fast ved forgængernes fodstykker. Uden tvivl vil den initiativrige læser finde en anden måde at montere på, så man ikke skal smide et helt geled væk.

Bogens udvalg af troppetyper tillader at genskabe de engelske borgerkrigshære fra de første regiment, hvor det var store sager, hvis et kompagni havde samme uniformsfarve, til de mere ensartede regiment frem mod Parlamentets New Model Army, der introducerer rød som den engelske standardfarve. Man savner heller ikke de grå, men effektive skotske covenant-regimenter eller de spraglede, men hårdtslående irske regiment for slet ikke at tale om de spektakulære og effektive højtlændere.

Hvad rytteri angår, kan man både sende rundhoveder og kavalerer i felten, ligesom der er kyrasserer og skotske ryttere, ja dragonerne finder man såvel til hest som afsidne. Man kan også lave et artilleri, og hvad landskabet angår, kan man bygge huse, som består af forskellige moduler, så man kan lave alt fra beskedne landlige hytter til bymæssig bebyggelse, kirker og herresæder/fæstninger. Der medfølger også en bro, hække og stendiger samt træer og buskadser.

Da troppetyperne er ret internationale (skotter var jo flittigt brugt som lejetropper i det meste af Europa), kan man også fremstille andre konflikter end den engelske borgerkrig såsom 30-årskrigen, Kejserkrigen, Torstenssonfejden og Karl Gustav-krigene. Kender jeg Chakotens læsere ret, vil det ikke undre mig, om folk med adgang til en scanner med nedfotografering snart vil kaste sig over Karl Gustav-krigene og lade Gøngehøvdingen og hans venner og fjender genopstå i 28 mm format, hvad enten de bruger Alfred Jacobsens dukketeaterark eller Poul Steffensens udødelige illustrationer til Carit Etlar eller Orla Klausens mere nutidige tegneserie.

Peter Wilson lover snart at udsende fortsættelserne The Rose Wars og 1066, så vi har vist noget at se frem til.

Peter Dennis: Wargame the English Civil War 1642-1651, Battle for Britain vol. 1. Udgivet af Helion & Co. 2016. 48 sider. 18.95 euro.

Napoleons hest - endnu en gang

Iltilknytning til redaktørens interessante indlæg i Chakoten nr. 3 2016 om Napoleons udstoppede hest er jeg blevet anmodet om at give nogle supplerende oplysninger.

Hesten, der er udstillet i Musée de l'Armée i Paris, antages at være "le Vizir", som kejseren ofte har redet. Den er optegnet i hoffets staldregister under nr. 42 som en gave til førstekonsulen Bonaparte fra sultanen af Tyrkiet og er beskrevet som en arabisk fuldblods skimmel, 1,49 m stor, født ca. 1793. Der findes et udmærket portræt af denne hest malet 1806 af Pierre Martinet, nu i museet i Malmaison, se fig. 1. Man bemærker dens smukke hoved, de ædle former og den hvide lød, der går over i sort ved benene.

Den fulgte med i eksilet på Elba, men derefter står den ikke længere i staldregistraturen, og den var ikke med i 1815-felttoget. At Bellangé på et maleri fra 1839 viser kejseren ved Waterloo på "en grå hest", som tydeligvis er le Vizir, er naturligvis en anakronisme.

Napoleon satte særlig pris på denne smukke og livlige hest, som han ofte har redet både som førstekonsul og senere som kejser, bl.a. kampagnen i Italien 1800, felttoget 1806-07 og krigen i Rusland 1812. En glimrende gengivelse af hesten er et legemsstort maleri (3,06 x 2,42 m) af Antonie Gros (1771-1835), som viser Bonaparte ved uddelingen af æressabler til Konsulargardens grenaderer efter slaget ved Marengo, se fig. 2. Også andre af samtidens kunstnere har benyttet "le Vizir" som model, f.eks. Carle Vernet, Horace Vernet, Charles Thévenin og Girodet-Trioson.

Hesten skulle i 1815 være kommet til en monsieur de Chanlaire, som ved dens død i 1826 lod den konservere. Henrik Denman har beskrevet dens videre historie, som endte med at det udstoppede dyr i 1904 overgik til det nyoprettede Musée de l'Armée i Paris. Efter en stærk fornøden restauration af taxidemistre står Napoleons hest i sin fulde pragt igen

En oversigt over Napoleons heste og deres videre skæbne

Af Ivan M.C.S. Elsmark

Fig. 1. Bonaparte på "le Marengo" ved overgangen over Alperne 1800. Maleri af Jacques Louis David (Österreichesche Galerie Belvedere).

udstillet til glæde for museets mange besøgende. (Se Chakoten nr. 3 2016, s. 22.)

Et mysterium

Imidlertid er der her, som i mange gode historier, et mysterium. Gennem årene har der været udtrykt tvivl om hestens identitet. Spørgsmålet har været, om hestens hvide lød som gengivet i samtidige malerier med tiden eller i konserveringsprocessen kunne have ændret sig til den nu fremtrædende gul-brune farve? I den senere tid er denne problematik igen blevet rejst i en veterinær-disputats fra 1991, en teori understøttet ved fremkomsten af en dusk helt hvidt mankehår, opbevaret i en kuvert mærket "le Vizir" og deponeret i Thiers Bibliotek i Paris. I mangel af et afgørende videnskabeligt bevis bør man nok håbe, at hesten trods alt er den navnkundige "le Vizir". I alle

tilfælde stammer dyret fra de kejserlige stalde, da det er brændemærket med staldetatens kendetegn, en krone sat over bogstavet N, (se fig. 4.).

For fuldstændigheds skyld skal jeg omtale, at der kendes endnu tre jordske rester af Napoleons rideheste. Skelettet af den ene er opbevaret i det Naturhistoriske Museum i Paris, desværre unavngivet, da dette ikke var blevet noteret ved modtagelsen i 1826. Giveren var den tidligere kejserlige berider, baron de Motaran, som var ejer af flere heste fra de kejserlige stalde og andre fuldblodsheste. Hvad der er interessant er, at han i 1815 fik overladt "le Tauris", en arabisk hingst som kejseren red i perioden 1810-15 (se illustration i Chakoten 2016, nr. 3, side 16), og det kunne således tænkes, at det drejer sig netop om denne

Napoleon på sin hvide hest, le Fayoume i det franske felttog 1814. Maleri af Jean-Louis Ernest Meissonier.

Fig. 1. "Le Vizir". Maleri af Pierre Martinet (Château de Malmaison).

hest, som man ville bevare mindet om. Imidlertid angives det, at "le Tauris" ved sin død blev begravet på en "hestekirkegård" på baronens domæne - så endnu en gang en historisk enigma.

I England findes resterne af "la Jafa", en hest som Napoleon red under 1815-felttoget, og som såret blev indfanget af englænderne ved Waterloo. Ved dens død i 1829 blev den begravet i Glassenbury Park i Kent, hvor en gravsten (hvorpå navnet fejlagtigt er stavet "Jaffa") endnu markerer stedet.

Skelet på museum

Vel bekendt er skelettet af "le Marengo", som er udstillet i National Army Museum i London (se fig. 3). Om dens herkomst består ingen tvivl. Denne

Fig. 3. Skelettet af "le Marengo" udstillet i National Army Museum, London.

Fig. 5. Brændemærket med staldetatens kendetegn, en krone sat over bogstavet N.

For hippologisk interesserede kan anbefales Jil Hammitons bog *Arengo. The Myth of Napoleon's Horse* (2000).

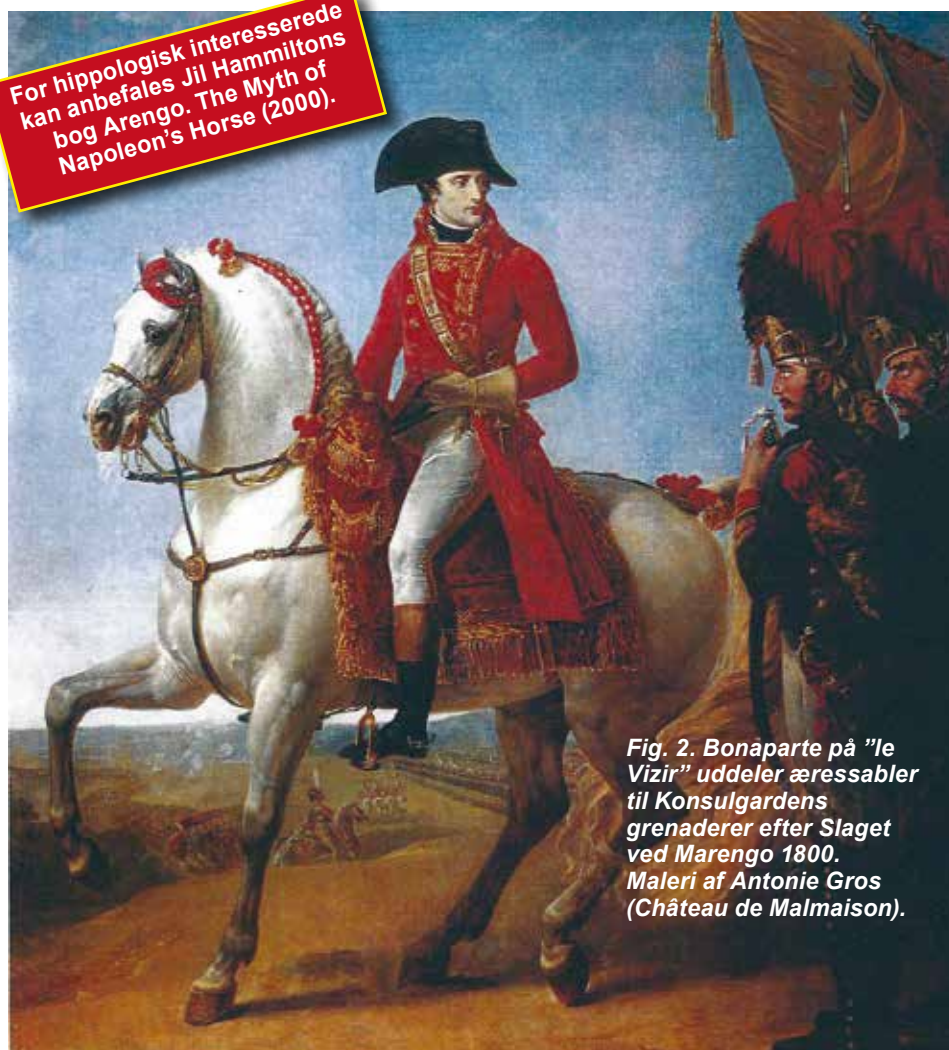

Fig. 2. Bonaparte på "le Vizir" uddeler æressabler til Konsulgardens grenaderer efter Slaget ved Marengo 1800. Maleri af Antonie Gros (Château de Malmaison).

fyrige stål-grå arabisk hingst har David gengivet i en af versionerne af hans malerier af overgangen over Alperne i 1800 (se fig. 4). Medens hesten således er autentisk, så er navnet "le Marengo" kun dens kaldenavn. Trods energisk arkivforskning har ingen endnu kunnet påvise, under hvilket navn den var registreret blandt de 1500 heste opført i staldetatens bøger. Også andre af Napoleons rideheste bar kaldenavne, f.eks. "Austerlitz", i virkelighed "le Cirus"; eller "le Moscau", som egentlig hed "le Tcherkès". Morsomt nok omtales hesten "Désirée" ved Waterloo; men denne hoppe var død i 1807. Det drejer sig i virkelighed om "la Janicule", som kejseren kaldte "la Désirée".

Til slut en berigtigelse. Billedet af hesten vist i den omtalte artikel (side 22) stammer fra et udsnit af François Gérards bekendte maleri fra Austerlitz slaget 1805. Imidlertid er det ikke "le Vizir", der er afbilledet, derimod hingsten "le Fayoume", som kejseren også red ved Eylau og Wagram. Dette blot for ikke at vildlede læserne, thi selv for hippologisk kyndige er det ikke altid let at identificere Napoleons forskellige rideheste. ■

Generalforsamling

Bestyrelsens beretning

2016 blev året, hvor det - med venligt tilbud fra Rødovre Kommune - omsider lykkedes Selskabet på ny at få tildelt en deponeringsmulighed for vores ret store arkiv, der gennem lang tid har været spredt på flere adresser blandt medlemmer og bestyrelse, som har lagt huse til. Efter Claus Mogensens afgang som billedredaktør for tidsskriftet blev løsningsen, at Christian Raun og Steen Jensen trådte til i den vigtige rolle med at bistå redaktøren med at levere relevant billedstof til artiklerne, hvor det er nødvendigt.

Centralt har det været at fastholde og udbygge den altid høje kvalitet i vores tidsskrift. Det er værd at bemærke, at dette er forløbet helt af sig selv, da vores redaktør af *Chakoten*, Henrik Denman, ikke blot i den grad er selvkørende med produktionen men også mestrer løbende at indsamle og tilgængeliggøre efterspurgt stof – såvel materiale af blivende værdi som nyheder, anmeldelser og foreningsnyt. Tidsskriftet nyder en meget høj stjerne såvel blandt medlemmerne som uden for Selskabets ramme.

Til glæde for de, der bruger de nye medier, er Selskabet også at finde på Facebook, idet kassereren og redaktøren opdaterer nyt om Selskabet og vore aktiviteter på #DKMHS. Chakoten - Dansk Militærhistorisk Selskab.

Udtil markerede Selskabet sig gennem deltagelse i Befæstnings Dag på Vestvolden og ved Gladsaxefortet søndag den 25. september, hvor de to 1914-grupper, Gladsaxefortet og Sikringsstyrken på Vestvolden, i lighed med tidligere år bidrog til at visualisere Sikringsstyrkens indsættelse ved Københavns Befæstning i perioden 1914-1918.

Bestyrelsen har også i 2016 fortsat den tidligere indsats med at fastholde en solid økonomi i Selskabet, tænke flere år frem i tiden, og arbejde for, at økonomien forbliver i en sikker gænge. Bestyrelsen ønsker fortsat at videreføre denne linje, således at Selskabets 75 års jubilæum i 2019 ikke berøres negativt. For Selskabet er det meget tilfredsstillende i vores tidsskrift at kunne levere velfunderet militærhistorie, seriøs brug af kilderne, pædagogisk tilgang til

Der var deltagelse på Befæstnings Dag på Vestvolden og ved Gladsaxefortet søndag den 25. september.

anvendelse af historie og et indbydende layout – alt sammen hvilende på lyst og engagement hos redaktøren, Henrik Denman og hos layouter Finn Hillmose. Hertil kommer, at vi nu er så langt med funderingen af Selskabets hjemmeside ledet af webmaster Lars Erik Kristensen, at vi kan konstatere stor driftssikkerhed, og at hjemmesiden sammen med tidsskriftet sameksisterer i form og indhold, så medlemmerne ved at anvende begge

Indkaldelse til årets generalforsamling

Onsdag den 5. april 2017 kl. 19.30 på Rødovregaard.

Hermed indkaldes til generalforsamling i *Chakoten*. Dansk Militærhistorisk Selskab onsdag den 5. april 2017 kl. 19.30. Deltagelse i generalforsamlingen er betinget af, at der er indbetalt kontingent på kr. 375,- for 2017. Medlemmerne opfordres til at indbetale via netbank eller bankoverførsel. Husk at anføre navn, evt. e-mail adresse og medlemsnummer i meddelelser til modtager.

■ Før generalforsamlingen afholdes fra kl. 18.15 den årlige børs, hvor alle medlemmer er velkomne til at medbringe figurer, bøger og andre militærhistoriske effekter, som de ønsker at afhænde. Efter generalforsamlingen, kl. ca. 20.15, afholdes anvisningssalg af tinfigurer og bøger, og som vanligt udsendes der liste, der tillige lægges på hjemmesiden.

■ Generalforsamlingen begynder kl. 19.30 og afholdes ligesom den forudgående børs og det efterfølgende anvisningssalg på Rødovregaard, Kirkesvinget 1, 2600 Rødovre.

Dagsordenen er i henhold til vedtægterne:

- Valg af dirigent.
- Bestyrelsens beretning om Selskabets aktiviteter i det forløbne år.
- Fremlæggelse af det reviderede regnskab til godkendelse. Fastsættelse af kontingent.

- Fremlæggelse af eventuelle forslag.
- Valg af bestyrelsesmedlemmer og suppleanter.
- Valg af revisor og revisorsuppleant.
- Eventuelt.

Jf. vedtægterne (findes på Selskabets hjemmeside, www.chakoten.dk) skal nærværende indkaldelse indeholde bestyrelsens beretning, revideret årsregnskab og budget for indeværende år.

Chakotens store årlige børs kl. 18.15-19.15 og anvisningssalg efter generalforsamlingen

Gå ikke glip af årets mulighed for at købe nyt fra andre medlemmer og for selv at få afsat effekter, der kan glæde andre medlemmer. Kom og få en god snak med andre medlemmer på denne onsdag. Børsen er også en naturlig opvarmning til Generalforsamlingen, hvor der er god anledning til at give udtryk for medlemsinteresser.

Der er drikkevarer og smørrebrød til de sædvanlige populære priser og gratis kaffe.

HUSK:
Dokumentation for indbetaling

medier får god adgang til solidt fagligt stof, opdatering af foreningsnyt samt relevante temaer fra den ydre verden.

Vi har nu gennem fem år gennemført medlemsmøder på Rødovregaard, og har fra begyndelsen følt os meget hjemme under udførelsen af den aktivitet, der står helt centralt i vores virke: at mødes og dyrke vores interesse i fællesskab. Lokalerne er umådelig velegnede til vores formål, og de ansatte er overordentlig hjælpsomme. Vi bringer derfor en stor tak herfor til Rødovregaard, hvor det altid er så rart at træde inden for døren og glæde sig til endnu en god oplevelse!

Senest afholdt vi i den store sal vores julemøde med medlemmer og deres familier - og atter med mange deltagere i udstillingen/konkurrencen. En helt ny menu blev godt modtaget. Hertil kommer, at det er blevet en uundværlig tradition, når vores meget dygtige pianistinde, Nanna-Maria Anderson, tager plads ved flyglet og understøtter den gode stemning.

Tilbuddene til medlemmerne i form af møder og andre aktiviteter fordelte sig med ti medlemsmøder, inklusive generalforsamling med børs og anvisningssalg, hyggemøder, anvisningssalg, udflugt til Værløse Flyveplads med besøg i Nationalmuseets materiel-samling samt julemøde. Også i 2016 afspejlede aktiviteterne de brede medlemsinteresser - det være sig foruden hygge og anvisningssalg, Martin Davidsens skildring af Carl-Gustav krigene, over to møder og i hundredeåret Steen Jensens medrivende gennemgang af Somme-offensiven, juli til oktober 1916, visning af den tyske film fra 1940 om invasionen af Norge og Jakob Seerups spændende fortælling om den russiske general Goudime-Levkovitj og samlingen af især russiske militære uniformer, som han donerede til Tojhusmuseet. Denne fine aften blev oven i købet støttet af en omfattende artikel i tidsskriftet om det samme tema.

Jakob Seerup fortalte om den russiske general Goudime-Levkovitj og samlingen af russiske militære uniformer.

Budget 2016	Driftsregnskab 2016		Budget 2017
	Indtægter		
58.000	Kontingenter 2016	46.409,82	52.000
	Kontingenter 2017	7.650,00	
-	Bestyrelsesmøder og drift	4.180,00	400
4.000	Anvisningssalg m m	1.423,00	1.600
400	Medlemsmøder	0,00	4.200
-	Annoncer	0,00	-
4.500	Julemøde	4.540,33	3.900
<u>62.400</u>	I alt	<u>64.203,15</u>	<u>62.100</u>
	Udgifter		
37.000	Trykning af Chakoten	37.460,00	38.000
12.000	Porto m.m. Chakoten	8.400,00	9.000
500	Hjemmesiden	1.182,30	1.000
800	Bestyrelsesmøder og drift	2.229,38	2.000
200	Danmarksamfundet	200,00	200
-	Medlemsmøder	52,44	3.800
400	Gaver	409,50	400
2.500	Aktiviteter	798,00	800
3.900	Julemøde	2.587,15	3.400
<u>57.300</u>	I alt	<u>53.318,77</u>	<u>58.600</u>
<u>5.100</u>	Årets resultat	<u>10.884,38</u>	<u>3.500,00</u>
	Status		
	Aktiver		
	Danske Bank d.d.	87.895	
	Forudbetalt kontingent for 2017	7.650	
	Indestående bank d.d.	<u>95.545</u>	
	Kontantbeholdning	2.182	
	I alt Aktiver:	<u>97.727</u>	
	Passiver		
	Formue primo	86.843	
	Årets resultat	10.884	
	I alt Passiver	<u>97.727</u>	
	Af indestående i Danske Bank, udgør Reservefonden 15.000,-		
	 Steen Jensen Kasserer	 Ole Thureholm Revisor	

Bestyrelsen gør sit til at løfte opgaverne og tilfredsstille medlemmerne med gode arrangementer og at kunne formidle gennem vore to kanaler tidsskriftet og hjemmesiden. Imidlertid skal der ikke savnes en indtrængende opfordring til medlemmerne om at videregive gode idéer for givtige aktiviteter og til at støtte såvel redaktøren af tidsskriftet som webmaster af hjemmesiden.

Alt i alt har bestyrelsen bestræbt sig på at skabe grobund for at videreudvikle Selskabets formål: *“at være samlingssted for militærhistorisk interesserede og fremstillere, bemalere og samlere af figurer, modeller samt hermed beslægtede emner.”*

Bestyrelsen benytter lejligheden til at udtrykke en tak til Rødovre Kommune og til de medlemmer, der gennem 2016 har ydet deres bidrag til opfyldelse af

Selskabets brede formål. Bestyrelsen vil aldrig alene kunne sikre, at forventningerne bliver indfriet - nu som altid hviler indholdet alene på medlemmernes aktive medvirken. Vi har derfor behov for direkte medlemsinitiativer til at skabe trivsel, kvalitet, fremdrift og fornyelse i den spændende interesse og hobby, der forener os i det gamle selskab!

Forslag fra bestyrelsen Kontingent

Bestyrelsen foreslår, at kontingentet for 2018 fastsættes uændret til kr. 375,- for såvel medlemmer bosat i Danmark som i udlandet.

Vedtægterne

Bestyrelsen foreslår vedtægtsændring. §10.6. Der foreslås tilføjet et nyt punkt Pkt.4: Fremlæggelse af forslag til budget, ▶

Generalforsamling

herunder fastsættelse af kontingent, til godkendelse.

Begrundelse: Generalforsamlingen bør ligesom for regnskabet godkende budgettet. Budgetgodkendelse er generalforsamlingens og ikke bestyrelsens bemyndigelse.

Bestyrelsen foreslår vedtægtsændring.

§11,1 foreslås ændret til: Generalforsamlingen vælger præsidenten, 3-5 bestyrelsesmedlemmer, 1 suppleant samt revisor og revisorsuppleant”.

Begrundelse: Generalforsamlingen bør ikke vælge flere medlemmer til posterne end nødvendigt for at afvikle bestyrelsens opgaver og til at være klar til at indtræde.

Der er ikke modtaget forslag fra medlemmerne.

Valg til bestyrelsen

Bestyrelsen foreslår valg af Hans Chr. Wolter som præsident.
Bestyrelsen foreslår valg af Aksel Willumsen, Christian Raun, Henrik Denman, Steen Jensen og Aleksander Haug til bestyrelsen.
Bestyrelsen foreslår valg af Kim Andreasen til suppleant.
Bestyrelsen foreslår valg af Ole Thureholm til revisor og Allan Bo Richter til revisorsuppleant.

Bestyrelsen finder, at alle er meget velkomne til at stille op eller til at foreslå andre opstillet til valg. Initiativer, der medvirker til, at Chakoten forbliver et levende og varieret Selskab, er meget velkomne. ■

Kom med ideer til aktiviteter

Selskabets medlemmer har en rigtig stor militærhistorisk viden - vi ved bare ikke hvem.

Selskabet får ofte henvendelser fra museer, samlinger og privatpersoner om emner, der på forskellig vis kan have relation til vores virke. Desværre må vi erkende, at vi som bestyrelse ikke altid har tilstrækkeligt overblik over, hvem i Selskabet der kan bidrage med den konkrete viden om et givent emne. Dette vil vi gerne rode bod på.

I den nærmeste fremtid vil de af jer, der har oplyst jeres e-mailadresse, derfor modtage en opfordring til at medvirke til at skabe dette overblik. Vi vil med andre ord gerne vide noget om, hvad du ved, hvilken tidsperiode eller perioder, hvilke krige og konflikter, militære enheder m.m., du har en viden om. Har du særlige evner og fingerfærdighed med hensyn til bemaling eller bygning af dioramaer, er det også væsentligt at kende til.

Håber I vil tage vel i mod dette initiativ
På bestyrelsens vegne
Steen Jensen, kasserer

Hvad er Rødovregaard?

Vores medlem, Inge Hansen, har sendt redaktionen et nummer af Rødovre Kommunes magasin "Sammen om Rødovre", som har bragt en artikel om Rødovregaard. Det er her, Selskabet holder sine medlemsmøder, og derfor kender mange medlemmer til stedet uden at kende historien.

Rødovregaard er den sidste store gård, der er tilbage af den gamle landsby. Gården har tilhørt samme slægt i næsten 200 år. Siden 1770 har fire generationer af familien Sørensen siddet på ejendommen, og den sidste bonde på Rødovregaard var Niels Christian Sørensen, sognerådsformand 1918 - 21.

Han købte gården af sin far i 1907 og drev den til sin død i 1961, 90 år gammel. Det meste af jorden var solgt fra, udstykket og bebygget, da kommunen

i 1967 købte gården af Else Sørensen.

I 1976 overtog kommunen også brugsretten, og den står i dag til rådighed for kommunens borgere og er samtidig aktivitetshus med foredrag, møder koncerter, foreningsliv osv.

Lederen af Rødovregaard hedder Bent Westh Hansen, som mange af os har truffet på vores vej til foredragsaften, og han fortæller i magasinet, at det spøger på gården.

”Jeg har haft skiftende personale gennem årene, og de har alle oplevet, at der er noget på Rødovregaard, som vi ikke kan forklare. Men bortset fra en enkelt episode med nogle smadrede glas så føler vi alle sammen, at her bor et venligt spøgelse, der passer på os,” fortæller han i magasinet.

Vi andre synes bestemt også, at det er rart at mødes på Rødovregaard.

H.D.

Rødovregaard er i dag hjemsted for Dansk Militærhistorisk Selskab.

KØBES

JAG Denmark Plasticsoldier.
Finn Th. Hansen
3526 0951
2222 0951

Sælg dine effekter i

Chakoten

Har du figurer, våben, uniformsdele eller andre effekter, du gerne vil sælge, kan du gøre det ved at sætte en annonce i bladet Chakoten. Du kan også sætte en annonce i bladet, hvis du ønsker at købe.

Er du interesseret, kan du kontakte redaktør Henrik Denman på: henrik.denman@mail.dk.

Send din tekst og evt. fotos til annoncen. En enspaltet annonce uden billede og med max. 6 linjer + ramme vil være gratis.

½-side 1-spaltet: 100 kr.
½-side over 2 spalter: 200 kr.
½-side over 3 spalter: 400 kr.
Helsides annonce: 800 kr.

Aflieferingsfrister

Marts-udgaven: 15. januar
Juni-udgaven: 15. april
September-udgaven: 15. juli
December-udgaven: 15. oktober

Mødekalender 2017

Dansk Militærhistorisk Selskab

Alle **onsdagsmøder** åbner kl. 18.15, og de annoncerede programpunkter (foredrag eller andet) starter kl. 19.30.

Med mindre andet er angivet, finder medlemsmøderne sted på **Rødovregård, Kirkesvinget 1, Rødovre**.

Onsdag 1. marts

Et foredrag om Napoleon kræver ikke yderligere præsentation

Vort mangeårige medlem, den store dioramamester Svend Nielsen, er også kendt som en stor napoleonskender. Kom og lyt til historien og anekdoterne og af Svends vitale fortællelyst.

Onsdag 5. april

Generalforsamling kl. 19.30 i Rødovregård

Læs mere side 24.

Onsdag 3. maj

Fusiliers Marines oprettelse og kampene om Dixmuide 1914

Selskabets medlem, Niels Blangsted, vil indføre os i en til formålet oprettet fransk marineenhed, der fik en afgørende rolle i Første Verdenskrig.

Lørdag den 17. juni kl. 10-17

Søndag den 18. juni kl. 10-14

Krigshistorisk Festival på Vestvolden i Rødovre

2000 år levende krigshistorie fra jernalderen til Den Kolde Krig. Festivalen organiseres som en tidslinje langs Voldgaden mellem Artillerimagasinet og Ejbybunkerens. Langs tidslinjen opstilles tidstypiske militærleje eller tilsvarende

scenografiske kulisser. De opstillede leje fungerer som afsæt for de deltagende gruppers formidling af krigshistorien i de forskellige perioder.

Det starter omkring år 0 ved Artillerimagasinet og slutter med Den Kolde Krig ved Bunkerens. Tanken er, at publikum i løbet af dagen bevæger sig op eller ned i tid ad den 1200 meter tidslinje.

Onsdag den 2. august

Hyggemøde

Onsdag den 6. september

Den amerikanske Borgerkrig

Martin Davidsen fortæller om Den amerikanske Borgerkrig.

Søndag den 24. september

Befæstnings Dag

Dansk Militærhistorisk Selskabs 1914-gruppe deltager i aktiviteterne i og ved Artillerimagasinet på Vestvolden for enden af Rødovre Parkvej kl. 10-16 samt på Gladsaxe Fort, Batterivej 54 A+B kl. 11 til 15.

Onsdag den 4. oktober

Medlemsmøde

Under udarbejdelse.

Onsdag den 1. november

Hyggemøde og anvisningssalg

Lørdag den 2. december

Selskabets julemøde med årskonkurrence kl. 18.30 på Rødovregård

Årskonkurrencen 2017

Der er følgende 6 kategorier i årskonkurrencen:

- 1) Legetøjsfigurer (alle størrelser).
- 2) Enkeltfigur /rytterfigur op til 65mm (runde – flade).
- 3) Enkeltfigur/rytterfigur over 65mm (runde – flade).
- 4) Figurgrupper/vignetter (max. 4 figurer, alle størrelser, runde og flade).
- 5) Dioramaer og opstillinger.
- 6) Fra det hjemlige skatkammer.

Chakoten

Dansk Militærhistorisk Selskab

Protector

Hans Kongelige Højhed
Prins Joachim

Bestyrelse Præsident

Hans Chr. Wolter
Viovej 36, 3500 Værløse
Tlf. 4448 4342
wol@newmail.dk

Vicepræsident Christian Raun

Tlf. 2682 0822
c.raun@webspeed.dk

Kasserer, indmeldelse og adresseændringer Otto Steen Jensen

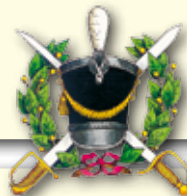
Tlf. 4825 1883
chakoten.kasserer@gmail.com

Anvisningssalg Aksel Willumsen

Tlf. 3254 0177
aksel@corfitz.com

Selskabets hjemmeside

www.chakoten.dk

Tidsskriftet Chakoten

Tidsskriftet udkommer 4 gange årligt og udgives af Dansk Militærhistorisk Selskab

Redaktion

Ansvarshavende redaktør

Henrik Denman
Skovbovængets Allé 28
4000 Roskilde
Tlf. 4632 5352
henrik.denman@mail.dk

Art Director

Billedbehandler
Finn Hillmose
hillmose@mail.dk

Abonnement

Når man melder sig ind i Selskabet, er abonnement inkluderet.
Kontingent for 2017 er kr. 375,00

Bank reg. nr. 1551 konto 655-4873

CVR-nr. 31148448

Tryk

Rosendahls A/S
6715 Esbjerg N

CHAKOTEN
ISSN 0901-4799

Du kan læse mødeprogrammet for Dansk Militaria Forening på Chakotens hjemmeside www.chakoten.dk

Da Johnnie Turk slog igen

Slaget ved Gallipoli kan i dobbelt forstand ses som den moderne tyrkiske stats fødsel, dels skabte kampagnen en national selvfølelse, dels bragte Gallipoli den mand, Mustafa Kemal, der som Atatürk skulle samle Tyrkiet, frem i rampe-lyset.

Osmannerimperiet havde i det 19. århundrede rollen som "Europas syge mand". Naboer som Østrig-Ungarn og Rusland stod gerne til rådighed med amputationer af grænseprovinser, og hvad den hjælp, man modtog fra England, angik, mindede den uhyggeligt om aktiv dødshjælp, da England vel ofte tog sig betalt med landafståelser.

Osmannerrigets deltagelse i 1. verdenskrig blev en barsk overraskelse for de allierede, da den tyrkiske soldat viste, at tidligere tiders vanheld snarere skyldtes dårlig ledelse end fejl hos den enkelte soldat. Under ledelse af de tyske generaler som Liman von Sanders og von Goltz og tyrkiske befalingsmænd uddannet i Berlin påførte den tyrkiske soldat England to svidende nederlag: Gallipoli og Kut-al-Amara ved Eufrat, hvor en hel engelsk hær måtte strække våben med

Otto Liman von Sanders med fez som hovedbeklædning sammen med tyrkiske officerer. Bundesarchiv.

ødelæggende politiske følger i regionen for Englands ry for uovervindelig. Den engelske soldat fik en sund omend modvillig respekt grænsende til beundring for "Johnnie Turk"

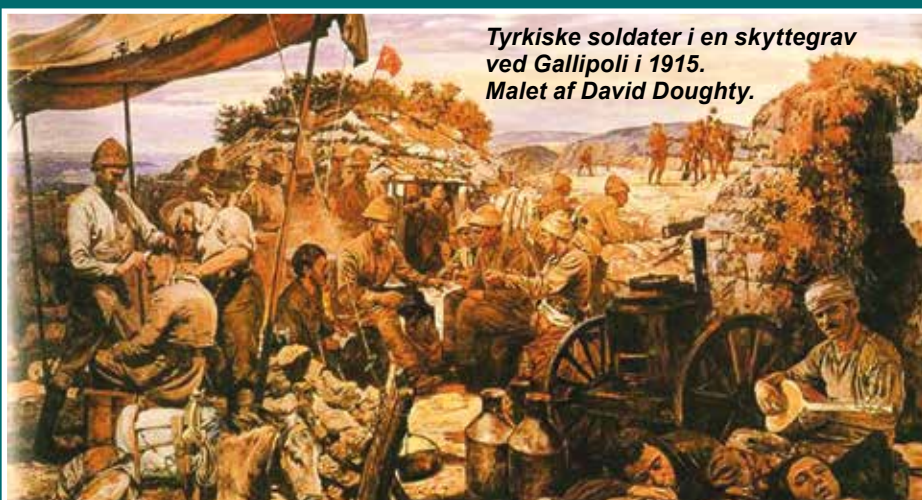
Mustafa Kemal blev nationalhelt i forsvaret af Suvla-bugten på Gallipoli, hvor han ofte blev forfremmet på selve slagmarken for at erstatte klejnmodige overordnede. Han blev kendt for at lede fra første linje og inspirere sine folk med personlige appeller til deres mod og fædrelandskærlighed og dagsbefalinger som: "Jeg beordrer jer til

at dø på jeres post. Den tid, vi vinder ved at dø, vil give forstærkningen tid at nå frem og standse fjenden."

Da Osmannerriget blev opløst ved Sevresfreden i 1920, blev det nuværende Tyrkiet splittet op i en snes zoner delt mellem England, Frankrig, Italien og Grækenland som provinser og indflydelsessfære, to-tre autonome områder, områder med delt overhøjhed, områder under international kontrol og diverse frihavne. Mustafa Kemal rejste en hær og samlede i de kommende år det nuværende Tyrkiet, fordrev invaserne eller kørte dem trætte, hvorefter han særdeles håndfast moderniserede landet.

Gallipoli efterlod på den ene side Tyrkiet med en national identitet og på den anden side med den holdning, at hæren under en magtfuld leder er en mere pålidelig problemløser end politikerne, og at enhver national, social og religiøs splittelse er den sikre vej til den skæbne, der truede Tyrkiet med Sevresfreden.

Jens Kristian Boll

Tyrkiske soldater i en skyttegrav ved Gallipoli i 1915. Malet af David Doughty.